

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

R. Brands, Middelburg

Pinksteren: Heilige Geest en vuur

„En er vertoonden zich aan hen tongen als van vuur, die zich verdeelden en het zette zich op een ieder van hen” (Hand. 2:3)

Wat het Pinksterfeest is en betekent, kan eigenlijk alleen verklaard worden uit de tekenen waarmee de uitstorting van Gods Geest gepaard ging. Eén van die tekenen willen we wat nader bekijken en wel het teken van het vuur: Eén grote vuurvlam, die zich bij het neerdalen verdeelde in tongen van vuur, die zich zetten boven de hoofden van de discipelen. Op vele plaatsen in de bijbel worden Heilige Geest en vuur met elkaar in verband gebracht: Johannes de Doper sprak in verband met de na hem komende Messias van de doop met de Heilige Geest en met vuur (Matth. 3:11). En ook gaat vaak een openbaring van God gepaard met vuurverschijnselen. Nu is vuur een gevaarlijk element, waar mensen bang voor zijn, zelfs verzekeringen tegen afsluiten en hun kinderen voor waarschuwen. Dat de uitstorting van Gods Geest met vuurverschijnselen gepaard ging, betekent dan ook dat we het Pinksterfeest niet vrijblijvend kunnen vieren. Wanneer het gaat over de Heilige Geest, die zichtbaar en kenbaar is aan vuur, dan wordt ons het vuur na aan de schenen gelegd en Petrus doet dat dan ook behoorlijk in zijn toespraak als hij spreekt over het werk van Jezus die door de 'mannen van Israël', door de handen van wetteloze mensen aan het kruis genageld is (Hand. 2:22, 23).

Ontmaskeren

Ja, dat is het eerste werk van de Heilige Geest: Hij ontmaskert in Jeruzalem de mensen als mensen, die dachten, dat ze een goed werk verricht hadden - Gode welgevallig.

Daar moet de brand in!

De Heilige Geest ontmaskert ons als mensen, die denken, dat hun goede leven en hun goede werken de weg kunnen banen tot God. Van dergelijke denkbeelden geldt: Daar moet de brand in. Dat het vuur van de Heilige Geest de mensen in Jeruzalem aangetast heeft, blijkt uit hun verbijsterde uitroep: „Wat moeten wij doen?” (Hand. 2:37).

In die schreeuw klinkt de angst van mensen in een brandend huis, voor wie de weg versperd is. De inhoud van Petrus' prediking is, dat hij Hem verkondigt, die voor ons door het vuur is gegaan. Daarom konden eeuwen geleden reeds profeten schrijven, dat „wij zijn als brandhout uit het vuur gerukt” (Amos 4:11 en Zach. 3:2). In de gloed van Gods heiligheid wordt ons zondige

leven verteerd - maar er is een hand die redt: Gods hand, in Jezus Christus naar ons uitgestoken. Iemand die uit een brandend huis is gered, kan niet zwijgen over zijn redder. En dat geldt ook van mensen, die Jezus Christus kennen als hun Redder en Heer!

Louteren en reinigen

Een tweede werk van de Heilige Geest is, dat Hij loutert en reinigt, zoals het louterende en reinigende vuur. Die loutering en reiniging hebben wij ook nodig, elke dag opnieuw weer. Dat kan wel pijn doen en lijden betekenen. Maar het is de liefde van God, die daarin met ons bezig is, ook in het vuur van de beproeving, om ons te reinigen van alle boosheid: God is dan met ons bezig, zoals de zilversmid bezig is met het zilver, om de beeldspraak van Psalm 66 maar te gebruiken (natuurlijk is dit niet het enige wat de Bijbel ons te zeggen heeft over het onderwerp 'God en het lijden'). In Psalm 66:10 staat: „Gij hebt

Inhoud

- 165 Ds R. Brands,
Pinksteren: Heilige Geest
en vuur
- 166 Drs H. Smit,
Belijden als remedie
- 167 D.W. L. Milo,
De ark van Noach
- 168 C. Huizinga,
Het recht om te wonen
(2)
- 169 Liturgische werkgroep
Eindhoven,
Het Liedboek

ons getoetst o, God, ons gelouterd, gelijk men zilver loutert”.

Dat louteren van zilver ging (gaat?) als volgt: Ruw zilver moet in de smeltoven. Daar wordt het verhit en vloeibaar gemaakt; het vuil komt in de smeltkroes boven drijven en wordt er met een schuimspaan afgeschept. Hoe meer vuil er af komt, hoe zuiverder het zilver wordt; zo zuiver uiteindelijk, dat de zilversmid zijn eigen beeltenis er in weerspiegelt ziet!

Een voorbeeld uit de Bijbel van zo'n loutering zien we in het leven van Mozes, die een tijdlang in Midian moest verblijven om zijn overmoed (is vertrouwen op eigen kracht, zoals dat bij Mozes tot uiting kwam in het doden van een Egyptenaar) af te leren en zijn teleurstelling te verwerken over het niet geaccepteerd worden door zijn volksenoten. Door overmoed en inzinking heen kwam hij uiteindelijk tot de juiste houding: deemoedig, gehoorzaam geloof. Zo wil Gods Geest ook vandaag nog mensen louteren en reinigen om niet in eigen kracht en overmoed, maar ook niet neerslachtig en teleurgesteld, maar in eenvoudig geloof tot Christus te gaan en tot bruikbare instrumenten van God te worden gemaakt. 165

Aansteken

Een derde werk van de Heilige Geest is, dat Hij aanstekelijk werkt en om Zich heen grijpt. Dat zien we ook weer bij vuur: dat het overslaat en om zich heen grijpt. In Hand. 2 grijpt het Pinkster-vuur wel zeer snel om zich heen: drieduizend mensen werden erdoor aangestoken en lieten zich dopen. Harten gingen open - en: beurzen ook! (Hand. 2:44-45).

Verbazingwekkend, zoals dat vuur de eerste eeuwen om zich heen greep: het sloeg over van Azië naar Europa; het veranderde mensen en volken; het stempelde culturen. Er zijn ook tijden geweest, dat het vuur alleen maar smeulde, maar gedooft is het nooit! God zelf heeft Zijn kerk in stand gehouden. In tijden van verval waren er altijd mensen die, vervuld met Gods Geest, brandden van liefde en de fakkel van het Evangelie verder droegen.

Uit eigen ervaring zal ook wel menig een tijden van inzinking kennen, tijden van twijfel, vuur dat niet meer hoog opblaait, maar smeult. Velen beginnen, bijvoorbeeld in het kerkewerk, heel enthousiast ergens aan; hoog laait het vuur dan op! Maar later komen er tijden, waarin alles op een laag pitje lijkt te staan. En dan is het noodzakelijk teruggeworpen te worden op en heengewezen te worden naar de Heer, de levende Heer, die door Petrus in zijn prediking op het eerste Pinksterfeest zo 'vurig' werd verkondigd. Ook is het nodig altijd weer de vermaning te horen, die de apostel Paulus, in verband met de Geest en vuur, richt tot de gemeente in Thessalonika: „Dooft de Geest niet uit” (1 Thess. 5:19).

Daarom: Blust het vuur van de Geest niet! Dooft de Geest niet uit!

eindeloze 'Hare Krishna, Hare Krishna'-herhaling!

Valt Psalm 62 met die merkwaardige herhaling hieronder? Is David daar als het ware opgesloten met zichzelf? Brengt hij zichzelf onder controle en tot rust? Is hij uiteindelijk een graaf van Münchhausen, die zichzelf aan zijn eigen haren uit het moeras trekt? Als dat zo was, dan vielen we geheel en al op onszelf terug! Dan eindigde alles in ons zelfgesprek. Waar zou de Here dan nog zijn?

We moeten Davids woorden serieus nemen. Hij zegt niet dat hij moet inkeren tot zichzelf, maar dat hij moet stil-zijn tot God. Stil-zijn in Gods tegenwoordigheid. Er is geen tegenstelling tussen dat stil-zijn en het belijden dat volgt. Stil-zijn is ook een open-zijn. Het opzeggen van de belijdenis is een uitspreken van de beloften van God. David spreekt, maar in dat reciteren van Gods beloften neemt de grote Spreker Zelf het woord. Belijden is een *sprekend horen* van wat de Here heeft beloofd. Als David zich over Gods beloften *uitlaat*, laat hij tegelijk de Spreker van de beloften in zijn leven *binnen*! In ons spreken van de woorden Gods komt God zelf aan het woord! En daarin ligt de kracht van de remedie!

Wijsheid van het voorgeslacht

Het gebeurde vroeger vaak genoeg, dat een vrome huisvrouw midden onder het werk een psalm aanhief. Vaak ook als ze op welke manier dan ook „in nood gezeten was.” Dan werd de toevlucht tot het zingen genomen. Waarom eigenlijk? Ging het erom de Here te loven? Ja, dat zeker ook! Maar erg vaak had dat zingen ook een remedie-karakter. De huisvrouw zong geen produkt van eigen makelij. Zij zong de woorden van God, die ze eerst had gehoord en geleerd. Haar zingen was een horend spreken. En dan ook weer een sprekend horen! Zij bracht woorden Gods *ten gehore*, maar onder de hoorders nam zijzelf een eerste plaats in. Ik denk, dat dat gebeurde in het diepe besef, dat de Here Zijn woorden genadig bij ons wil *binnenbrengen*, als wij ze sprekend en belijdend *uitbrengen*! Remedie in het belijden en in het zingen!

Het is eigenlijk triest, dat ik hier haast ongemerkt spreek van het *voorgeslacht*. Ik geloof, dat dat zingen vandaag minder voorkomt dan vroeger! Hoe komt dat? We zeggen al gauw, dat de tijden veranderd zijn! Eigenlijk een dwaas antwoord, omdat het alleen maar een andere formulering van het probleem biedt en helemaal geen oplossing! Het is bepaald lelijk, dat sommigen van de nood een deugd maken! Zij beweren dan, dat het eigenlijk mooi is, dat dat psalmzingen uit het beeld verdwenen is, omdat we nu begrijpen, dat het in de dienst van God niet gaat om onze eigen zielerust maar om het maatschappelijke engagement en om de brede naastenliefde!

H. Smit, Barendrecht

Belijden als remedie

De 'herhaling' in Psalm 62

In Psalm 62 spreekt David tweemaal een goede belijdenis uit. De eerste maal wordt die belijdenis ingeleid door: „Waarlijk, mijn ziel, keert zich stil tot God” (2a); de tweede maal door: „Waarlijk, mijn ziel, keer u stil tot God” (6a). De aanhef van de belijdenis is in beide gevallen praktisch dezelfde; vergelijk 2b-3 maar met 6b-7. Zo'n merkwaardige 'bijna-herhaling' moet ons opvallen, vooral in het betrekkelijk kleine woord-geheel, dat deze psalm ons biedt. Waarom die herhaling? Dan moeten we goed opletten op de kleine verschillen, die toch zo groot kunnen zijn! Want er ligt toch een grote afstand tussen 'keert zich' (2a) en 'keer u' (6a).

In het eerste geval spreekt David vanuit de rust die hij in de gemeenschap van de Here heeft. In diep vertrouwen staat hij voor de Here open.

In het tweede geval spoort David zichzelf aan zich stil tot God te keren. De achtergrond van die aansporing is gelegen in de strijd die David met zichzelf heeft te voeren.

Zijn ziel, het centrum van zijn gevoelens en emoties, dreigt telkens weer de koers kwijt te raken en zich te verliezen in de maalstroom van vragen, vragen en nog eens vragen. Daarom moet die ziel tot de orde geroepen worden en tot een stil-zijn voor Gods aangezicht.

Daarom heeft het belijden in het eerste geval ook een andere betekenis dan in het tweede. In het eerste geval is de belijdenis praktisch gelijk aan een lofzegging. Lof aan de Here, die in noden en behoeften zo heerlijk kan voorzien en ook wil voorzien. Maar in het tweede geval ligt dat anders. Hier zou ik Davids belijden willen kwalificeren als een *remedie*, een middel-tot-genezing, een kracht om tot de rust in de Here te

rug te keren. Belijden als remedie. Maar hoe kan dat dan? We moeten nu goed oppassen, dat we niet met volle zeilen de klippen opgaan!

Geen 'zelf-hypnose'

Van de psychologen hebben we kunnen vernemen, dat een gestage herhaling van telkens dezelfde diepe woorden een merkwaardige invloed kan hebben op de geest van de mens. Hij brengt zichzelf daarmee soms onder een bepaalde hypnose, zelfs wel in een soort van trance. Die psychologen-les moeten we niet al te gemakkelijk van ons afschudden.

Inderdaad, soms kan iemand bijbelteksten opzeggen op een krampachtige manier, die ons meer schrik dan stichting bezorgt. Het gaat dan eigenlijk niet meer om de boodschap van de woorden, maar om die woorden op zichzelf. De sfeer kan dan als het ware een beetje magisch worden. Dat heb je trouwens ook heel sterk in de oosterse stromingen. Aan zelf-hypnose en aan een soort magie denken we toch ook sterk bij de

Natuurlijk zeg ik niets ten nadele van de naastenliefde en maatschappelijkheid. Maar ik wil toch waarschuwen! Luther was bepaald geen introvert en in-zichzelf-verzonken man.

Ook dáárvan was hij bekeerd. Hij ging uit naar de broeders en zusters en stond werkelijk in het echte leven. Maar één van de hoofdpunten in zijn prediking was de boodschap, dat wij in Christus 'coram Deo' staan – voor Gods aangezicht. Vreselijk vond Luther het, dat de roomse kerk met haar ambtenladder en haar sacramentsleer een geweldige bufferzone tussen de Here en ons had proberen te bouwen en dat de kerkmens dat van nature nog best vond ook, omdat hij de Heilige liever niet tegenkwam! In Christus voor Gods aangezicht: in Christus – zo kan het ook en zo wordt het een diepe vreugde! Maar tevergeefs trachten we God te ontvluchten! Dat kan niet slagen. Laten we geen nieuwe Jona's worden!

Wij vandaag, wij kunnen proberen God te ontvluchten! In dingen die zo goed en zo mooi zijn! In naastenhelp en maatschappelijk engagement. De Here sta ons bij! Wij kunnen God zelfs ontvluch-

ten in 'het werk voor Gods koninkrijk'! Stil zijn in gerichtheid op God – het is toch niet uit ons leven verdwenen?

Met belijden bezig zijn

Waarom zingen we zo weinig psalmen en geestelijke liederen?

Waarom zeggen we zo weinig onze belijdenis op?

Waarom herhalen we zo weinig wat het doopformulier zo prachtig verwoordt als het gaat om de beloften van Vader, Zoon en Heilige Geest welke ons geschonken zijn?

We mogen toch vertrouwen, dat we in dat sprekend horen en horend spreken niet aléén zijn?

We mogen toch vertrouwen, dat onze God het woord neemt, als wij Zijn woorden ten gehore brengen?

We zijn niet alleen. Daar is die grote Tweede, die eigenlijk de Eerste is. De Eerste in het Verbond. We zijn niet alleen! In het Verbond is daar de Tweeheid!

Een volgende keer wil ik graag op dat laatste nog nader en nog wat breder ingaan. Op die Tweeheid van het Verbond.

D. W. L. Milo, Dalmally

De ark van Noach

*n.a.v. Rien Poortvliet,
„De ark van Noach”,
Kok, 1985*

Dit wordt geen verlate recensie, dit is een ontboezeming.

In mijn werkkamer hangt een echte Rien Poortvliet. Daar ben ik niet trots op, want ik heb er niets voor gedaan. Ik ben er wel erg blij mee. Want de kunstenaar schonk hem mij tengevolge van een misverstand, als zou ik hem een plezier hebben gedaan. Ik liet hem in dit misverstand en hij liet mij met twee reeën in de sneeuw, vanaf de hoogzit in de schemer gezien.

U hoeft zich nog geen echte R.P. aan te schaffen om van zijn brede natuurvisie en zijn meesterlijke weergave te profiteren. R.P. heeft een ongelooflijk vruchtbaar palet, vol met alle schone natuurkleuren. Wie een of meer van zijn (tien!) prachtige boeken bezit, of zijn jaarlijkse R.P. kalender, of een van de door hem geïllustreerde werken, zal het beamen: deze man ziet de natuur, kijkt er doorheen, leert ook ons onze ogen te gebruiken en... wijst ons op de grote Schepper aller dingen. Daarmee bereikt zijn ongewilde prediking een heel

grote schare mensen, die geconfronteerd worden met de magnalia Dei.

Iemands wiens blij makende producten in vrijwel alle beschaaftde landen ter wereld gedrukt worden, zou wel eens naast zijn schoenen kunnen lopen. U niet? Toch valt het steeds weer op: dat R.P. een nederig kind van God blijft, die zijn kunstenaarstalenten van hoger hand ontving om die met interest terug te geven aan zijn Leenheer. Dat Rien 'gewoon gereformeerd' is, vroeger nog catechisatie liep bij ds C. Vonk van Schiedam, heeft hem allerminst benepen gemaakt; hij doet gaarne wel, aan alle mensen, zij het met bijzondere graagte aan de huisgenoten des geloofs.

—o—

In dit tiende boek leeft R.P. zich de toestand van Noach in. Met de historische zondvloed als uitgangspunt vermeldt hij voluit de betreffende hoofdstukken uit de statenbijbel (wie doet het hem na?), terwijl hij u zo'n twee honderd gekleurde platen, olie's en aqua's voorschotelt, sommige in een 40×58 formaat, alsmede talloze illustrerende schetsen en studies; en rijkt u minutieus de details aan van een reis over de woeste baren met de behoudende ark naar de berg Ararat in Turkije.

Niet veel mensen zullen zich die zondvloed zo sterk hebben ingeleefd als R.P. Zijn visuele persoonlijkheid ontgaat werkelijk niets. Bekwaam tot zijn vak is hij in dienst van koningen gesteld; Prins Bernhard der Nederlanden geeft hem een slotwoord mee. Het bouwen van de

ark (en dr Ouweneel heeft ons destijds voorgerekend dat stellig alle toen bestaande soorten in de gegeven ruimte hebben gepast, inclusief mondvoorraad en woongelegheden voor acht zielen) – het bouwen van de ark wordt door deze praktische Doe-het-zelver nauwkeurig weergegeven, inclusief primitieve gereedschappen, hijsinrichtingen, hand- en spandiensten van Noach's drie zonen, alsmede de ongelovig lachende mensen, die „nog geen nattigheid voelden”.

Ja, de taal van Rien is zeer volks. Zonder ooit oneerbiedig te zijn kan hij Gods woord ongelooflijk raak doorgeven – elke predikant zou het hem benijden. Hij vermoedt dat Noach die laatste week op het droge heel wat dieren te zien kreeg, die hij nooit eerder gezien had. En dat Noach een prachtkans kreeg om ze eens goed te leren kennen, zo oog in oog, „als je toch in hetzelfde schuitje zit”. En als Noach had kunnen tekenen had hij heel wat leuke schetsen kunnen maken; „stel je voor: modellen die alle tijd hebben, wat wil een mens meer?” Hij bewondert Adam, die al deze dieren een naam heeft mogen geven, welke hun wezen uitdrukte.

Hij denkt dat de dieren, die een jaar in de ark doorbrachten, wel een soort winterslaap hebben beleefd; in kleine ruimten overlevend, zonder de natuurlijke gevechten, en zonder alle 'voortplantingsgedoe' – („voor dat werk heb je bovendien nogal wat ruimte nodig”, peinsde hij en denkt aan de gracieuze reeënbronst) en allen op een minimum rantsoen natuurlijk. Noach verbaast zich: „hoe de goede God het allemaal gemaakt heeft”; en citeert plotseling Psalm 8. „Zo was-ie wel”, denkt Rien.

Dan bedenkt de schilder onzinnige varianten en toont aan hoe wijs de Heere al de schepselen ontwierp. Hij tekent bladzijden vol oren, neuzen, ogen, monden, gebitten, koptooi, versieringen, kleuren, kuiven, staarten, gangen, voeten, huidbedekking, camouflage, „pakken die er tegen kunnen en er nog aardig uitzien ook”. „Hoe schitterend zit het allemaal in elkaar”, stamelt Rien – die zo door zijn subjecten is gegrepen, dat hij over de hoge kwaliteit van zijn weergaven heen ziet. Dat is nederigheid. Er komt natuurlijk wel eens een minder elegant p.& p. mopje tussen door (daar kunt u hem aan herkennen) maar het is nooit stotend; trouwens wat is stotend vandaag?

—o—

En dan de dierengeluiden, die niet met een penseel kunnen worden weergegeven, maar wel ter tafel komen. R.P. luistert naar tsilpen, sjirpen, fluiten, burlen, loeien, knorren, kraaien, van paarden, mezen, karekieten, gazellen 167

en plevieren, en bedenkt ineens: „wij horen hen in hun eigen taal van de grote daden Gods spreken”. En tegen de goddeloze evolutietheorie citeert hij even Albert Einstein met een lik-op-stuk.

„Dat zal een uitbundig gedoe geweest zijn, toen de dieren het beloofde land inrenden”, overweegt de kunstenaar, geeft er een wereldkaartje bij met verspreidingspijlen, en let op hoe Noach ze nakijkt, als hij na dertien maanden 'zijn' schaapjes weer op het droge heeft’.

Voor sommige diersoorten vindt Rien een toekomst geprofeteerd – maar hij ziet ook steeds meer soorten uitsterven en waarschuwt ons om wat zuiniger met de schepping om te gaan. Want „we zijn er met zijn allen en daar ging het maar om”, met die ark en zo. „En mocht je het niet van huis uit meegekregen hebben, dan doe je je best maar om

wat meer geïnteresseerd te raken – de Schepper heeft het allemaal niet voor niks gemaakt”. Dat is het enige preekie, en het is een goed preekie.

—o—

Voortaan ziet u niet meer 'een koe, nou en?' – maar 'een koe, hoe bestaat het!'. Zijn slotzang is psalm 104 voluit, alle coupletten alstublieft. Een zingend vogeltje is uw voorzanger en discantus. En – typisch geintje voor Rien – aan het slot ook nog even een bijzondere ark: een arc-en-ciel, een regenboog. Teken van God, dat de wateren de aarde niet weer zullen bedekken.

Het komt mij voor dat Rien begrepen heeft wat Salomo zei: de rechtvaardige kent het leven van zijn dieren. Hij is een begenadigd mens, die in kleuren kan weergeven: vorm, aard en wezen van onze medeschepselen, de dieren.

Vroegere generaties beschreven de dieren *) als objecten, die uiteengenomen moesten worden om gekend te worden.

Latere schrijvers vormden een dierpsychologie **), waarbij psychologie hoofdzak, het dier bijzaak was. Nog latere dierkundige schrijvers lieten dieren als mensen ***) spreken, denken en reageren. Rien Poortvliet is over deze stadia heen. Hij ziet in de dieren schone schepselen Gods, zonder welke deze aarde niet compleet is; zonder welke ook de nieuwe aarde niet compleet zal zijn. Looft de Heer, die wonderen werkt.

*) Brehm, Het leven der dieren;

**) Buytendijk, Psychologie der dieren;

***) Löns e.a.

C. Huizinga, Heerenveen

het recht om te wonen

Over de identiteit en de toekomst
van onze kerken.

(2)

Het recht om te wonen

God, die het recht stelt

2.1 De omtrek van het te verkennen terrein is hiermee, naar ik meen, wel aangegeven. Het is onmogelijk om alles te zien wat er te zien is en het is ondoenlijk om volledig te verwoorden wat we zien. Daarbij is het goed te bedenken, dat er geen wegen is zonder onevenwichtigheid, geen generaliseren zonder dwalen en geen denken zonder generalisaties. (10). We zullen ons moeten beperken en de blik richten, waarom ik mijn inleiding een titel meegaf. Deze: „Het recht om te wonen”.

De grondstelling van mijn betoog is de volstrekte afhankelijkheid van de toekomst van onze kerken van dit recht, in tegenstelling tot afhankelijkheid van de eigen spirituele ervaring. Zeker, een kerkgemeenschap zonder spirituele ervaring is dood, zoals het geloof zonder de werken dood is. Geschonken recht wil ervaren worden. Maar die ervaring zelf is niet het fundament waarop de kerk staat en dus geen

God geheel afhankelijk is van Gods liefde voor ons, zo is onze ervaring dat van het door God aan ons verleende recht.

Ervaring, bevinding. De vraag is, Wie of wat wij ervaren, bevinden. Het religieus subjectivisme stelt de criteria van de mens uit. (11) Dan wordt bevinding iets dat onmiddellijk en onberekenbaar over ons komt, iets dat meer afgewacht dan verwacht mag worden: zó tendeert de bevinding naar de emotionele ervaring van de eigen, soms karikaturale godsdienstigheid. (12/13) Je zaligheid buiten jezelf zoeken, betekent Gods beloften, Gods trouw, Gods recht vinden, dáárvan de gegrepene zijn. En dat recht is het recht om te wonen.

Vaardig-zijn tot het recht

2.2 Is het niet zo, dat de gevoelswaarde van het woord 'recht' voor ons allereerst negatief is? Denkt u maar eens aan de associaties, die de samenstelling 'kerk-recht' spontaan bij ons oproept. Dat is ook wel begrijpelijk. De buitenverbandstelling van 1967 is een trauma. Schending van recht leidt licht tot reactie, terwijl het recht de onrechte juist bron van troost zou moeten zijn. Mensen kunnen het recht wel schenden, ze kunnen het niet teniet doen: het recht blijft gelden voor de ontrechten, geen toegebrachte verbandsbreuk ontnemt ons het recht kerk van Christus te zijn. Niet onze actuele situatie, maar Gods beloften zijn beslissend.

Als wij moeite met het woord 'recht' hebben, mogen wij ons wel afvragen, of het wellicht ongemerkt zover gekomen is, dat de adem van de tijd de zeilen van het kerkchip doet bollen, in plaats van Gods Geest.

Een kenmerkende trek van onze tijd is de alom heersende vrijblijvenheid. De mensen willen vrij blijven in hun levensbeschouwing, hun levenshouding en hun levenswandel. Het recht bindt. (14) Let op de afbraak van het huwelijksrecht. De gehuwden moeten de mantel van het recht afleggen en volstaan met de beleving van hun actueel samenwonen. Waartoe? Opdat, zo zeggen de feministen, de vrouw emotioneel vrij worde. De ervaring is gebonden aan het recht, zij is daarmee in harmonie of in conflict. Wie drijft op zijn emotie schaft het recht dat vaststaat af, hij kan niet anders. Hij wil de genieting, de lust, nu: de vervulling van de belofte, de rechtsaanspraak om te wonen vraagt tijd. Waar geen verwachting is, kan men ook niet meer wachten en betekent Heil slechts dan iets, als het ervaarbaar aanwezig is. Het wordt geïncurveerd, geroofd. Dus wordt het recht ervaren als iets dat vreemd aan het leven is en onbeweeglijk maakt, stollend, bevrozend, dodelijk en dood. (15)

De kerk is het volk van Gods Koninkrijk. Laat nu de bijbel

dat volk uitgerekend 'de rechtvaardigen' noemen, mensen die vaardig zijn tot het recht, geïnspireerd, bezielde, ree. De sfeer van Gods recht is hun element, zij leven daarin, als vissen in het water en vogels in de lucht. Daar ademen zij, het is daar een en al geest. Zo wil het God, de Getrouwe en Gerechte.

'Recht' is al datgene wat naar Gods wil is.

Het recht om te wonen

2.3 Is het in de sfeer van Gods recht een en al geest, zo is het daar een en al lichaam. Vissen kunnen niet zwemmen zonder vinnen, vogels niet vliegen zonder vleugels, rechtvaardigen kunnen de aarde niet bewonen zonder lichaam. Deze aarde, dit lichaam; deze aarde nieuw, dit lichaam nieuw. De graven zullen geopend worden en de rechtvaardigen zullen opstaan ten leven. Dat is het evangelie, Gods belofte, de onwankelbare en onvervreembare rechtsaanspraak hun verleend. Daar heeft de gerechte God zijn Naam aan verbonden. Die is als een sterke toren, de rechtvaardige ijlt daarheen en is onaantastbaar. Het recht staat vast. (16)

Het is zo'n verdrietige vergissing van ook goedbedoelende christenen geweest, de eeuwen door, tot op vandaag in onze kring, dan zij Gods kinderen leerden de verlossing uit het lijden te verwachten van verlossing uit hun lichaam-zijn, terwijl de Schrift zo overtuigend leert, dat wij-zelf-in-het-lichaam verlost zullen worden. Dit mijn lichaam wordt nieuw. Het is zo verdrietig, dat Gods kinderen is geleerd, dat hun lichaam, hun lichamelijke iets van lagere orde zou zijn, terwijl daartegenover hun ziel, als draagster van hun persoonlijkheid onsterfelijk zou wezen en wij mensen op die manier, en op die manier alleen, zouden ontsnappen aan lijden en dood. (17) Ook, dat het christelijk geloof als geloof in de opstanding van het lichaam werd omgevormd tot de idee van een onsterfelijke ziel die wij hier en nu zouden bezitten. Zo werd de belofte, de rechtsaanspraak van de opstanding vervluchtigd tot inwendig aanwezig, lichaamloos heil.

Wij spreken met elkaar over de toekomst van onze kerken en we zien verbijsterd hoe jonge mensen de kerk van de ouders de rug toekeren. Er is de laatste tijd een stroom van lectuur over dit gebeuren verschenen. (18) Door al die rapporten en artikelen, of ze nu door rooms-katholieken of protestanten, door progressieven of behoudenden, door theologen of sociologen geschreven zijn, loopt als een rode draad de constatering, dat de ouders en met hen hun kinderen, er niet meer in slagen hun geloof te integreren in hun leven van alle dag, hun

zichtbare, tastbare, lichamelijke leven. De gespletenheid die het ziel-lichaam dualisme eigen is, maakt deze integratie ook onmogelijk. Of dacht u soms dat een jonge vent, die voor het eerst met zijn bruid gemeenschap heeft, op zo'n idealiter lichaamloos evangelie zit te wachten?

Hij is juist bezig, als beeld van zijn Schepper, met zijn meest beminde één lichaam te worden. Hij wil wonen en hij heeft gelijk.

Wonen is een bijbels duiden van ons lichaam-zijn. Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond. Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? Verhef over ons het licht van Uw aanschijn, o HEERE! In vrede kan ik mij te ruste begeven en aanstonds inslapen, want Gij alleen, o HEERE, doet mij veilig wonen (Joh. 1,14; Ps. 4,7 e.v.).

AANTEKENINGEN

- 2.1 - 10. H. Drion, Huizinga-lezing 12 december 1986, Leiden.
11. J. Kamphuis, Een eeuwig verbond, Haarlem 1984, 19, 52, 53.
12. A. Janse, Leven in het Verbond, Kampen 1937, 57.
13. C. Rijnsdorp, Wij zijn de vaders, Kampen, 1972, 157.
- 2.2 - 14. Artikel in Trouw van 30 januari 1987, Relatie vreet energie: „Men wil geen verplichtingen meer aangaan, omdat die de persoonlijke ontplooiing zouden kunnen belemmeren”. „Relaties worden slechts in stand gehouden zolang ze emotioneel nog bevredigen. Is dat niet meer het geval, dan worden ze afgedankt zoals een paar schoenen dat uit de mode is”. „Het huwelijk als institutie zal sterk veranderen,... in de richting van een relatiemodel waarin onderhandeling over zelfstandigheid en machtsevenwicht tussen man en vrouw voorop staat”. (N.a.v. „De gulzige vrijblijvendheid van expliciete relaties”, A.J.P. van der Avort, Tilburg 1987, diss.).
15. A. Janse, Van de rechtvaardigen, Rijswijk 1962, 5.
- 2.3 - 16. F. J. Pop, Bijbelse woorden en hun geheim, 's Gravenhage 1964, 421: „Het recht is een aspect van het heil en de gave van het recht een teken van Gods liefde”.
17. B. Telder, Sterven en dan?, Kampen 1960, 7 e.v. De tekst van het leerbesluit 1942 aangaande de onsterfelijkheid der ziel is hier volledig opgenomen.
18. P. v.d. Ploeg, Het lege testament, Franeker 1986. Dagblad Trouw, 27 december 1986, Jonge mensen missen engagement in de kerk, waarin vermeld het Jaarbericht van het Groningen studentenpastoraat: „Jonge mensen ervaren te weinig engagement met eigentijdse vragen en problemen. Voor hen voert de kerk, althans het officiële instituut, niet meer dan een achterhoedegevecht om het eigen voortbestaan”.

Liturgische Werkgroep, Eindhoven

Het Liedboek

Lied 411

Dit lied heeft als ons nationale volkslied nauwelijks enige toelichting, al moeten we er helaas wel aan toevoegen: voorzover ons volkslied althans nog bekendheid geniet. Onlangs is nl. uit een gehouden enquête gebleken dat drie van de vier Nederlanders het nauwelijks meer kennen. „Zelfs het eerste couplet rolt niet meer dan 9 procent vlot en feilloos over de lippen en 13 procent weet het slechts na veel moeite te reproduceren. Over de overige veertien coupletten hebben we het maar helemaal niet. Vroeger leerde elk kind op de (toen nog) lagere school minstens het

1e en het 6e couplet, maar die tijd lijkt voorbij. Op de protestantse scholen is het bijbrengen van het volkslied allang geen regel meer. Natuurlijk is het Wilhelmus niet overal verdwenen, maar dat het leren en zingen ervan hard teruggelopen is, dat is zeker” (Dagblad Trouw, 25 juni 1986).

Het uit 15 strofen bestaande lied, waarbij in de beginletters der strofen de naam Willem van Nassov is verwerkt (de 12e strofe begint met het woordje 'so' en de 13e met 'seer') is duidelijk een *prinse-lied*. „Het presenteert de Prins als 'ik-figuur' in de rol van geestelijk verzetsheld. Het lied roept niet op

tot een daadwerkelijk verzet, maar wekt wel op tot een geestelijke verzetshouding, tot een actief, gespannen afwachten. Overigens is het voor het functioneren van het gedicht niet zo erg belangrijk of men het al dan niet vanuit zijn oorspronkelijke dichtsituatie leest. Geïnspireerd als het is door de Psalmen, is het ook zelf een soort afgeleide Psalm geworden, een boven zijn eigen tijd uitsprekend geloofslid”. (Comp. p. 932-933).

Wat de melodie betreft zijn in het Liedboek de versieringen, zoals thans gebruikelijk in het begin van de melodie, met kleine noten-figures aangeduid. Deze dienen te worden weggelaten. „Zó moet werkelijk de vorm van de melodie geweest zijn die de dichter van het Wilhelmus in zijn gedachten had of zong terwijl hij de tekst vervaardigde. Lang heeft de commissie, die de melodieën voor de bundel bezorgde, gearzeld of de melodie in een van de gebruikelijke afwijkende vorm opgenomen kon worden. Tenslotte echter 169

meenden wij de melodie van het Wilhelmus in deze vorm, waarbij het verband van woord en toon zo sprekend is, niet te mogen achterhouden". (Comp. p. 935).

Gezien evenwel de feiten, aan 't begin gememoreerd, omtrent de bekendheid van onze nationale hymne, moet de kans op de zojuist genoemde verandering in de melodie wel sterk in twijfel worden getrokken.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 412 t/m 418

Deze reeks liederen is ontleend aan de uitgave van de geestelijke volksliederen door Adrianus Valerius' Nederlandtsche Gedenck-Clanck, waarin een aantal belangrijke nationale gebeurtenissen worden beschreven en de betekenis ervan op een bijzondere wijze worden belicht. Op deze manier vallen volkslied en geestelijk lied hier samen. De waarde van dit werk van Valerius is pas in latere tijd ontdekt en werd populair zodat de liederen op school geleerd en bij diverse gelegenheden thuis en in 't openbaar werden gezongen. „Prof. Schulte Nordholt oordeelt, dat Valerius, al was hij dan geen dichter van de eerste rang, uitstekend de toon van het gemeenschapslied wist te treffen, en zo zijn verscheidene van zijn liederen in de 20e eeuw als kerkliederen in gebruik genomen. In dit Liedboek zijn negen liederen aan de Gedenck-clanck ontleend, nl. 276, 320 en 411 t/m 418" (Comp. p. 13).

De betekenis van de opgenomen liederen voor de gemeentezang van nu hangt nauw samen met de bekendheid die het lied algemeen geniet. Bij enkele liederen beïnvloeden taal en stijl de verstaanbaarheid zodanig negatief dat ze nauwelijks nog aanspreken.

Vanuit dit gezichtspunt beschouwd zijn de liederen 412, 414, 415 en 416 als kerklied thans goed aanvaardbaar, terwijl de overige als zodanig niet of nauwelijks in aanmerking komen.

Lied 419

Dit lied is één uit de serie van een beperkt aantal liederen van het ernstige genre uit de bundel van Bredero, iemand die 'niet in de eerste plaats als een geestelijk dichter in de herinnering voortleeft. Toch heeft zijn geest wel degelijk ook een sterk beschouwelijke inslag gehad. Uit zijn 'aandachtige liederen spreekt een authentiek calvinistisch schuldbesef, hij heeft geweten van zonde en genade. In het enige lied waarmee hij in het Liedboek vertegenwoordigd is heeft de schuldbelijdenis een zeer persoonlijk accent". (Comp. p. 945). O.i. is dit lied te persoonlijk van karakter en zijn taal en stijl dermate verouderd dat het voor de eredienst nu niet meer in aanmerking kan komen.

De melodie is die van Psalm 130.

Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 420

Hoewel dit lied stamt uit dezelfde periode als het voorgaande is deze tekst door een betere verstaanbaarheid wel acceptabel. Bovendien is deze ook algemeen bekend en mede daardoor goed bruikbaar voor de eredienst.

De melodie wijkt enigszins af van de bekende zangwijz uit de bundel 'Oude en nieuwe gezangen' van Van Woensel Kooy, maar dit zal geen moeilijkheden voor de gemeentezang opleveren.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 421 t/m 430

Zie hiervoor Opbouw 24e jaargang nr. 21 van 23 mei 1980.

Lied 431

De (oorspronkelijke Duitse) tekst van dit lied „is in Duitsland zeer geliefd en behoort er zelfs tot de categorie der 'Hauptlieder'. (Comp. p. 976). O. i. ligt de Nederlandse tekst belangrijk beneden dit niveau, al valt dit bij het zingen wat minder sterk op. Het geheel maakt echter geen sterke indruk. De inhoud doet denken aan Psalm 116, maar deze laatste verdient wel de voorkeur. De herhaling van de slotregel van de diverse strofen is zeer goed: „Geef onze God de ere!" (mogelijk ontleend aan het lied van Mozes - Deut. 32:3).

M. de Jonge, Voorburg

Boekbespreking

*'Die Fransman...',
Calvijn in 1536*

Aan de vele boeken over Calvijn's leven en werk voegde dr. W. van 't Spijker er één toe: een klein maar geen eenvoudig werkje van bijna 100 bladzijden. Het is uitgegeven door De Groot Goudriaan, Kampen en kost f15,90.

Het boekje is in het najaar van 1986 verschenen, 450 jaar nadat de eerste druk van de 'Institutie' het licht zag (1536) en het heeft als doel 'Calvijn binnen onze gezichtskring' te brengen.

De schrijver laat het gebeuren in Genève gedurende 1536 zien. Calvijn kwam daar, op doorreis van Parijs naar Straatsburg, voor de eerste keer. Hoewel het niet strookte met zijn plannen - verdere studie - moest hij daar blijven. Farel, een van de Geneefse predikanten bezwoer hem nl. niet weg te gaan, want hij was hard nodig voor het onderwijs van de jonge gemeente en voor haar organisatie. Zó bijzonder nodig, dat Farel durfde zeggen (zo verhaalt Calvijn later zelf), dat het God mocht behagen mijn rust te vervloeken en de rustige studies, die ik zocht, als ik in zulk en grote nood mij terugtrok en weigerde hulp en bijstand te verlenen" (71). Wat een geloof zó; te durven spreken, óók om dan te

De melodie is zeer goed en past uitstekend bij de slotregel.

Tekst: 2; melodie: 3.

Lied 432

Dit lied is „voornamelijk gebaseerd op Deut. 32:4. Het wil vertroosten en be-moedigen, maar ook danken en loven. Het kan dus bij zeer veel gelegenheden worden gezongen". (Comp. p. 980). De tekst van dit lied is beter dan van het vorige, al is ook hier de vertaling nog niet gelijkwaardig aan de tekst van het origineel.

De melodie is in de originele vorm opgenomen en is „mits niet te vlug gezongen, van grote schoonheid".

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 433

De inhoud van dit lied zou kunnen worden gekarakteriseerd als weinig-zeggend, schraal. Strofe 4 is hiervan o.i. wel een duidelijke illustratie. En strofe 3 heeft een wat mystieke inslag met de woorden: „Als Jezus zich in 't harte te ruste heeft gezet". Het geheel lijkt ons van weinig waarde voor de gemeentezang. Wat de melodie betreft: uit de verschillende varianten is gekozen uit de uitgave van 1652.

Tekst: 1; melodie: 3

buigen en de gewezen weg te volgen! 1536 was een belangrijk jaar. Dat krijgt uitvoerig aandacht. De nu 27-jarige Calvijn had de eerste druk van de 'Institutie' gereedgemaakt en het boekje - toen nog van een heel beperkte omvang - vond goede aftrek. In datzelfde jaar stierf Erasmus, maar het humanisme dat hij gepredikt had, won veld. De werken van Luther en Zwingli kregen aandacht. De nog jonge reformatische kerken in Duitsland en Zwitserland moesten zich niet alleen verweren tegen de invloed van de R.K.kerk, waaruit zij verlost waren, maar ook tegen vreemde inzichten die rondreizende predikers, veelal van doperse snit, verkondigen. Dus was er in Genève grote behoefte aan mannen, die de gemeente konden bouwen en leiden. Dat verklaart waarom een geëmotioneerde Farel Calvijn zo onder druk kon zetten, zodat hij de roeping voor Genève niet afwijzen kon. Hij heeft zelf erkend zich toen te hebben moeten schikken in Gods leiding. Vanuit deze centraal gestelde gegevens geeft het boekje verder aandacht aan de wereld, waarin Calvijn's leven zich ontplooid. Het vereist echter van de lezer wel enig inzicht in de kerkelijke en politieke ontwikkelingen van die tijd. Stormachtige jaren, waarin ook de overheden dikwijls voor grote problemen stonden. Want nadat Genève tot de hervorming was overgegaan, zo lezen we, „werd een bijeenkomst belegd, waarin het besluit over 'de manier van

leven' werd vastgelegd. 'Nadat met duidelijke stem is gevraagd, of er iemand is, die iets weet en wil zeggen tegen het Woord en de leer, die ons in deze stad is gepreikt, dan moet hij dit doen'. Toen daarop allen door het opsteken van de hand instemming betuigden met de verandering betekende dit 'dat men unaniem beloofde en zwoer om met de hulp van God te willen leven in deze heilige evangelische wet en het Woord van God...' (67).

Aan de verwezenlijking daarvan heeft in het bijzonder Calvijn bijgedragen. In de eerste plaats door zijn dagelijkse prediking, waarin hij bijbelboek na bijbelboek verklaarde. Hij begon met de brief aan de Romeinen. Verder stelde hij een kerkorde op, verzorgde een catechismus en voerde gemeentezang in. Dat alles in het tweede half jaar van 1536. Om dit in minder dan 100 blz. te tekenen is zowel waagstuk als opgave en het brengt met zich dat de schrijver zich grenzen stelde: veel feitelijke gegevens, geen doorlopend en compleet verhaal. Daaruit ontstaat een beeld, voor de lezer niet altijd direct helder en scherp, maar wel zó dat hij er bij betrokken is en méér wil weten. Wel dan zal hij andere boeken moeten raadplegen. Het is de moeite waard. Een goede lijst van te raadplegen werken is opgenomen in het boekje van dr R. Schippers 'Johannes Calvijn', Boektrekken nr. 10 (1959).

Wat is de kerkgeschiedenis belangrijk! Ook dit besproken boekje laat dat zien. Wat een zorg heeft de HERE voor zijn gemeenten, bijzonder in spannende situaties.

Tenslotte nog een opmerking en wel over de talloze keren dat ik het woord 'theologie' of 'theologisch' tegenkwam. Veelal werd bedoeld daarmee schrift-onderzoek aan te duiden of bezig te zijn met wat we belijden. Calvijn noemde zich zo opmerkelijk graag „Professor in de Heilige Schrift” en wat hij daarmee aanduidt is navolgenswaard. Want wat ik vroeger al eens heb bepleit mag ik herhalen: laten we met die aanduiding 'theologie' in ons kerkelijke leven zuinig zijn en ze reserveren voor het wetenschappelijk bezig zijn.

Kerknieuws

Ned. Geref. Seminarie

Aan het Ned. Geref. Seminarie te Zaandam slaagde voor het kandidaatsexamen theologie J. J. van Es, Leimuiderdijk 50 te Rijsenhout.

Radio-kerkdienst

Op zondag 7 juni 1987 zal D.V. de middagkerkdienst van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Ermelo worden uitgezonden via radio 5. Aanvang 5 uur n.m.

Voorganger: Ds C. A. Versluis.

De gedrukte preek is verkrijgbaar bij het prekenbureau van de Ned. Geref. Kerken, Postbus 1201 DA Hilversum; te bestellen per briefkaart met f1,50 aan postzegels bijgeplakt; of per giro door storting van f1,50 op nummer 60.600 van de IKON Hilversum.

Bandjes met opname van de dienst zijn verkrijgbaar tegen kostprijs bij de stichting De Brug te Dronten, Lancasterdreef 148, 8251 TD, tel. 03210-3673.

Vrouwencontactdag 1987

In het nummer van 22 mei j.l. werd onder dit hoofdje ten onrechte vermeld: „Nederlandse Gereformeerde Kerken”. Dit had uiteraard moeten zijn „Nederlands Gereformeerde Kerken”.

Regio-vergadering van de kerken in het ressort Utrecht

In de op 20 mei j.l. gehouden vergadering te Loosdrecht werd aan br. W. M. v. d. Vegt preekconsent verleend voor de duur van één jaar. Het adres van br. v. d. Vegt luidt: Groenedaalstraat 6, 3521 AD Utrecht. Tel. 030-939801.

Uit breder kring

2.000.000 traktaten

De Vlaamse Plakkaat- en Traktaat-Zending 'De Kruisbanier' is begonnen met de verspreiding van twee miljoen traktaten in het Vlaamse land. Dat wil zeggen van De Panne aan de kust, tot Voeren in Oost-Limburg, van Wuustwezel in het noorden, tot Halle in het zuiden, onder 6 miljoen Vlamingen. Ook in Nederland – en dan samen met de Nederlandse stichting „De Bijbel in elk huis” te Velp, onder leiding van ds. D. J. van Vuuren – zullen honderdduizenden traktaten verspreid worden, vervaardigd door de Vlaamse Traktaat-Zending.

Weldra zullen mededelingen geplaatst worden in Noordnederlandse bladen, waarin ds H. J. Hegger (Velp) en ds J. H. Velema (Nunspeet) zich plaatsen achter deze actie.

Belangrijk

Naast de uitgave van plakaten, van allerlei hulpmiddelen bij de evangelisatie, en wij noemen vooral de uitgave van pastorale bezoekaarten voor de evangelisatie, zullen deze nieuwe traktaten van groot belang zijn.

Vlaanderen

moet het getuigenis omtrent Jezus Christus horen. Wanneer wij niet ter Zijner ere spreken, dan zullen de stenen spreken! Deze traktaten zullen daarbij diensten bewijzen.

Vlaanderen moet zeker de geschiedenis kennen, en veel ontbreekt daaraan! Wie weet nog wat in de 16de eeuw in Vlaanderen gebeurd is? Maar zeker moet Vlaanderen van Jezus Christus horen. Alléén in Hem is het heil.

Kolofon

Redactie:

T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma
M. J. F. van der Wal

Adres van de redactie:

Ds. K. Muller, Oude Veenscheiding 15, 8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17, 3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadm.:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Telefoon 03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v. Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging:

Aanmelding door overschrijving van min. f25,- contributie.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementenprijs

(bij vooruitbetaling):
f50,- per jaar of f26,50 per half jaar. Voor studenten f40,- per jaar. Buitenland f70,- per jaar of f95,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct. per mm. Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist. Telefoon 03404-22452. Postbus 244, 3700 AE Zeist.

Daarom: steun met Uw kracht, en naar Uw vermogen, de verspreiding van deze traktaten. Doe dit door een storting op onze Nederlandse postrekening -202.511, ten name van De Kruisbanier, Den Haag. Indien U tevens een pakketje plakaten of traktaten wilt ontvangen, wij zullen ze U zenden.

De Vlaamse Traktaat- en Plakkaat-Zending,
Elisabethlaan 71,
2600 Berchem-Antwerpen

Bijbelverspreiders naar nieuw gebouw

De Vereniging tot Verspreiding der Heilige Schrift (VVHS) en de Bijbel Kiosk Vereniging (BKV), actief op het gebied van onder meer boeken en lektuur rond de bijbel en op 1 januari 1987 tot één vereniging gefuseerd, nemen woensdag 24 juni a.s. een gloednieuw onderkomen in gebruik aan de Donauweg nummer 4, dichtbij het NS-station Amsterdam-Sloterdijk.

Op de openingsdag zijn er verschillende activiteiten. De feestelijkheden vinden plaats onder voorzitterschap van ds G. Spilt, de voorzitter van VVHS/BKV. 171

Geef dat wij niets zozeer begeren,
als dat ons kind U kennen zal,
die U in Christus onze Here
geopenbaard hebt eens voor al.

De Here verblijde ons met de geboorte van een zoon

WILLEM JOHANNES

Willem werd geboren op 29 mei 1987.

Harry en Ineke Bruins-Vos

Witte van Haemstedestraat 1
3132 Hz Vlaardingen

Traktaten voor België Een bedel!

Ja, wij willen in België 2 miljoen traktaten verspreiden.
Maar dat vraagt veel geld! Velen in Nederland staan er achter.
Wij noemen twee namen: Ds H. J. Hegger, Velp
Ds J. H. Velema, Nunspeet

Helpt U? Het is zeer dringend!
Giro 202511, De Kruisbanier, Den Haag

Eerder die dag zal hij ook de diensten
leiden van de Alledag Kerk in de Engel-
se Kerk aan het Begijnhof in Amster-
dam, waar vele vrienden van VVHS/
BKV worden verwacht.

Behalve het nieuwe onderkomen in
Amsterdam, van waaruit met name de
boekhandels worden bediend met de ei-
gen uitgaven (de 'ark-boeken') beschikt
men ook over een groot Lectuur-
centrum in Driebergen, van waaruit
met name particulieren en boekentafels
worden bediend. Daar treft men ruim
10.000 titels van zo'n 50 christelijke
uitgevers.

BKV Lectuurcentrum: Hoofdstraat 55,
3971 KB Driebergen, tel. 03438-
18104; open ma-vr.: 9-5, za.: 9.30-
12.30 uur.

Kerkdiensten in Zuid-Spanje

Kerkleden, die hun vakantie doorbrengen
aan de Costa del Sol zijn hartelijk
welkom in de kerkdiensten.

In Fuengirola: 9.30 uur. Adres: de
Scandinavische Toeristenkerk (Skan-
dinaviska Turistyrkan Kirkan). Pasco
Maritimo, Los Bolichos.

In Torremolinos: 11.30 uur. Adres:
Het Holland Huis (bij het A.N.W.B.-
kantoor).

Nadere inlichtingen: M. van Veelen,
Scalmeyerpad 2, Soest, tel. 02155-
15147.

Nederlandse Protestantse kerkdiensten in Zwitserland

Op zondagen in:

Tenero: 9.00 uur Camping Tamaro aan
het meer. 1ste zondag in juli t/m 1ste
zondag in augustus.

Locarno (Muralto) 10.45 uur Evan-
gelische Kirche, via Sciaroni. Laatste
zondag in juni t/m 2de zondag in
augustus.

Locarno: 17.00 uur Evangelische
Stadtmission, via Franscini, hoek via
G. Cattori (naast ziekenhuis) 1ste zon-
dag in juli t/m 1ste zondag in au-
gustus.

Tijdens de kerkdienst in Muralto is er
oppas voor uw kinderen.

Lugano: zondag 28 juni tot zondag 9
augustus, elke zondagavond om 5.00
uur in de Evangelische Kirche, via Cat-
taneo 2 te Lugano, een Nederlandse
dienst.

"NOORDERHAVEN", christelijk centrum voor de verzorging
en begeleiding van geestelijk gehandicapten te Julianadorp
(Den Helder), biedt huisvesting aan 630 bewoners van zo-
wel Reformatorische als Rooms Katholieke huize, terwijl het
aantal medewerkers 700 bedraagt.

In verband met het vertrek eind 1987 van de huidige
functionaris ontstaat de vacature van

geestelijk verzorger/ hoofd pastorale dienst m/v

in een deeltijd-dienstverband van 80%.

Onder de dienst Pastoraat ressorteert een pastoraal mede-
werker, een part-time administratieve kracht en een
pastoraal team van circa 40 vrijwillig medewerkers.
Ondersteuning wordt gegeven door de Begeleidingscom-
missie Pastoraat bestaande uit een tiental vertegenwoor-
digers uit de diverse kerken.

Tot het takenpakket van de pastor behoort onder meer:

- coördinatie van de pastorale zorg binnen de instelling
- daadwerkelijk mede-inhoud geven aan het pastoraat
- de pastorale begeleiding van de bewoners en hun familie-
leden
- het (mede) verzorgen van de wekelijkse eredienst en de
catechese
- het meewerken aan de inservice opleiding tot Z-verpleeg-
kundigen als docent A.P.V. (Algemene Persoonlijkheids
Vorming)
- als hoofd van dienst een bijdrage leveren in het Beleids
Overleg Diensthoofden.

Functie-eisen:

Voltooid theologische, academische of gelijkwaardige op-
leiding. Voltooid Klinisch Pastorale Vorming of bereidheid
deze te volgen. Pastorale ervaring bij voorkeur in de zwak-
zinnigenzorg. Leeftijd tussen de 30 en 50 jaar.

De salariëring zal, op basis van volledig dienstverband, mini-
maal f 4.157,- en maximaal f 6.282,- bruto per maand
bedragen.

De overige arbeidsvoorwaarden zijn overeenkomstig de
c.a.o. voor het Ziekenhuiswezen, waaronder deelname aan
het pensioenfonds P.G.G.M.

Nadere informatie wordt graag verstrekt door het huidige
hoofd Pastorale dienst, telefoon (02230) 41744, toestel 439.

Bij de sollicitatieprocedure zullen verschillende geledingen
worden betrokken.

Sollicitaties met curriculum vitae te richten aan het hoofd
Personeelszaken van Noorderhaven, Postbus 1002,
1780 EA Den Helder.

NOORDERHAVEN —
Christelijk centrum voor geestelijk gehandicapten.

julianadorp

